

Recenze knihy: Diviš T. 2011. Čáp bílý v Dolním Pometují – historie a současnost (Východočeská pobočka České společnosti ornitologické při VČM, Pardubice, 67 str.)

Book review: Diviš T. 2011. [White Stork in Dolní Pometují – the past and the present]. (East Bohemian Branch of the Czech Society for Ornithology, Pardubice, 67 pp.)

Markéta Ondrová

Katedra zoologie a ornitologická laboratoř, Přírodovědecká fakulta Univerzity Palackého, Tř. Svobody 26, 771 46 Olomouc; e-mail: ondrova.marketa@seznam.cz

Čáp bílý (*Ciconia ciconia*) je v České republice velmi oblíbený druh; se zájmem jej sledují nejen ornitologové, ale i široká veřejnost. Recenzovaná publikace se čápem sice zabývá pouze na regionální úrovni (jižní část okresu Náchod), ale je zajímavá i pro profesionální či amatérské zájemce odjinud. Hlavně díky podrobně zaznamenanému lokálnímu vývoji může mít taková publikace přínos při porovnávání s globálnějšími trendy.

Úvod publikace tvoří, mimo zařazení čápa do systému živočichů, nezvyklé a velice zajímavé údaje od různých autorů o čápích zvyklostech a lidová pořekadla o tomto druhu. Dále autor informuje o vývoji početnosti párů v ČR, vymezuje sledované území a charakterizuje ho. Ke sledovanému území je uváděn velmi podrobný popis vývoje hnízdní početnosti, není opomenut ani obecný popis hnízd, jejich lokalizace v krajině a typy hnízd. Zde se mj. dozvídáme, že obsazenost čápích hnízd na Náchodsku odpovídá celorepublikovým (i východoevropským) trendům, kdy do roku 2000 obsazenost hnízd stoupala a od roku 2001 počet obsazených hnízd postupně klesá. V těchto úvodních kapitolkách se dočítáme i obecnější informace o hlavním „hrdinovi“ knihy, týkající se snůšky, vajec, mláďat, ohrožení, možnostech ochrany a kroužkování.

Nejobsáhlejší část knihy tvoří přehledný popis 21 stálých hnízdišť a dalších sedmi zřídka navštěvovaných hnízd. Ke každému hnízdu je uvedena lokalita (obec, město), GPS souřadnice, označení hnízda v mapě a fotografie hnízda – historická i aktuální (pokud jsou k dispozici). Popsána je i historie a současný stav hnízda, případně změny v umístění hnízda a někdy je doplněn i zajímavý příběh vztahující se k hnízdu. Tyto hnízdní příběhy jsou fascinujícím a někdy i pepným dokumentem čápího života. Informují například o zuřivém čápotvi, jenž nechce majitelům povolit vstup na pozemek, o čápi vytrvalosti při inkubaci i přes hroutící se hnízdo, nebo o adopci mláďat cizím párem.

Autor vytvořil publikaci obsahující soupis hnízd Dolního Pometují v jednom uceleném svazku, včetně veškerých dobových tiskových zpráv (1941), svědectví pamětníků a záznamů z obecních kronik. Svědectví pamětníků patří mezi nejcennější zdroje a rozhodně stojí za záznam do hnízdních údajů. Škoda jen, že zatím nejsme schopni tyto neobvyklé zážitky kvantitativně analyzovat. Autor využil všech existujících, i když ne snadno dostupných, pramenů a vytvořil tak co nejdetajnější „hnízdní karty“ jednotlivých hnízd.

Na závěr knihy je uváděno krátké shrnutí. Není napsáno jen česky, ale i anglicky, německy a polsky, což zpřístupňuje publikaci i čtenářům ze zahraničí. Mimo informace z hnízdních karet zahrnuje použitá literatura ornitologické atlasy, různé ornitologické zprávy a články z regionálních periodik, včetně cizojazyčných pramenů.

Publikaci lze objednat na adrese Východočeské pobočky ČSO. Kniha je bezesporu zajímavým počtením nejen pro vášnivé milovníky čápů, ale i ornitology všech regionů.

Souhrn

Recenzovaná publikace se zabývá čápem bílým (*Ciconia ciconia*) v jižní části okresu Náchod. Úvodem jsou shrnuty čapí zvyklosti a lidová pořekadla, charakterizováno území a popsán vývoj hnízdní početnosti. Hlavní část knihy tvoří popis 21 stálých hnízdišť a dalších sedmi zřídka navštěvovaných hnízd. U hnízd je uvedena lokalita, GPS souřadnice, zaznačení hnízda v mapě a fotografie hnízda, popsána je historie a současný stav, změny v umístění a zajímavé příběhy vztahující se k hnízdu. Shrnutí knihy je napsáno česky, anglicky, německy i polsky, což zpřístupňuje publikaci i čtenářům ze zahraničí. Publikaci lze objednat na adrese Východočeské pobočky ČSO. Kniha je bezesporu zajímavým počtením nejen pro vášnivé milovníky čápů, ale i ornitology všech regionů.

Summary

The reviewed book brings an account of the White Stork (Ciconia ciconia) breeding distribution, both current and historical, in the southern part of the Náchod District. The introduction summarizes the stork customs and folk sayings, as well as the history of the local breeding population. The main chapter of the book describes the 21 traditional and seven occasional breeding sites. Given for each nest are the name of the site, GPS coordinates, map and photograph of the nest, description of the historical and current state, changes in the nest placement and narrations related to nest. Summary of the book is written in Czech, English, German and Polish, which makes the publication accessible for readers abroad. The publication can be purchased from the East Bohemian Branch of the Czech Society for Ornithology. The book is certainly an interesting read not only for local stork enthusiasts but also for ornithologists of other regions.